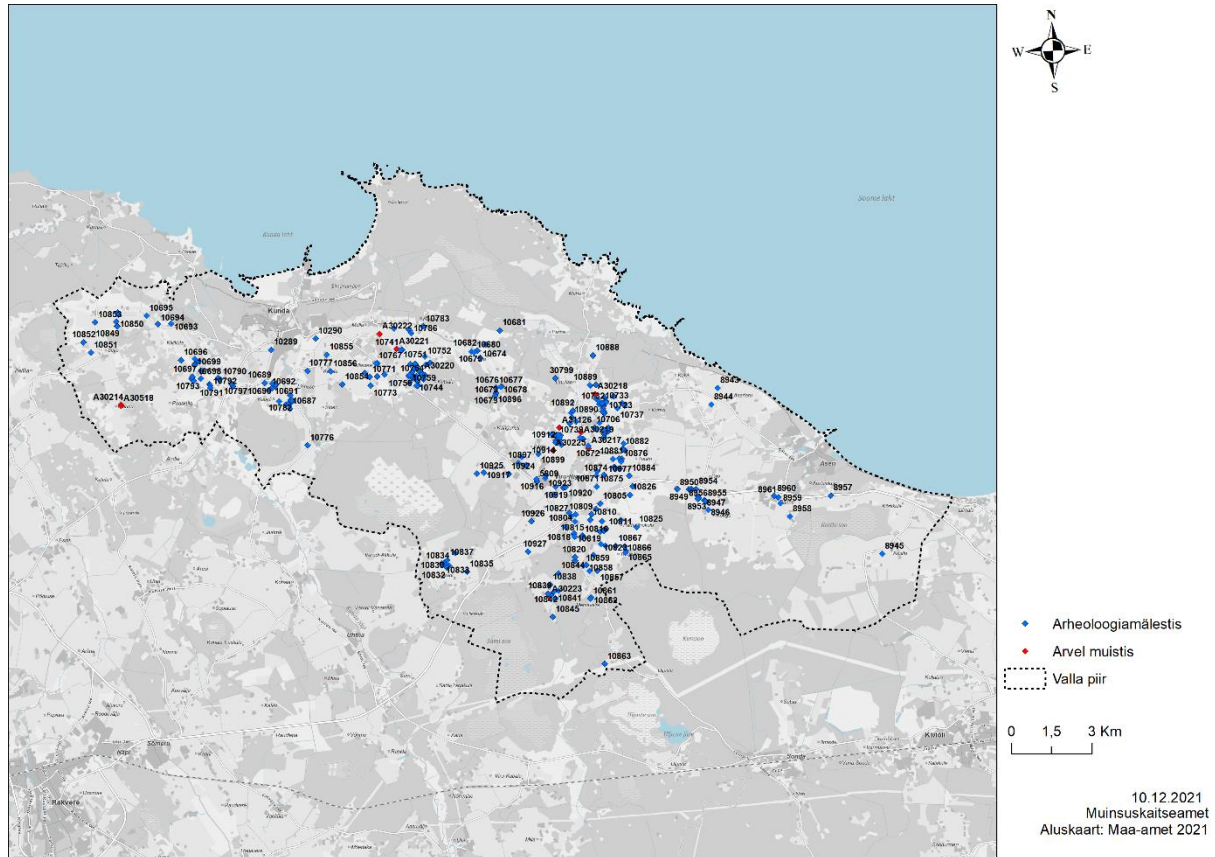

Viru-Nigula valla arheoloogiapärand

Seletuskiri Viru-Nigula valla üldplaneeringu juurde

Ulla Kadakas, Helena Kaldre, Martti Veldi (Muinsuskaitseamet)

Joonis 1. Viru-Nigula valla arheoloogiamälestised.

Viru-Nigula valla arheoloogiamälestised

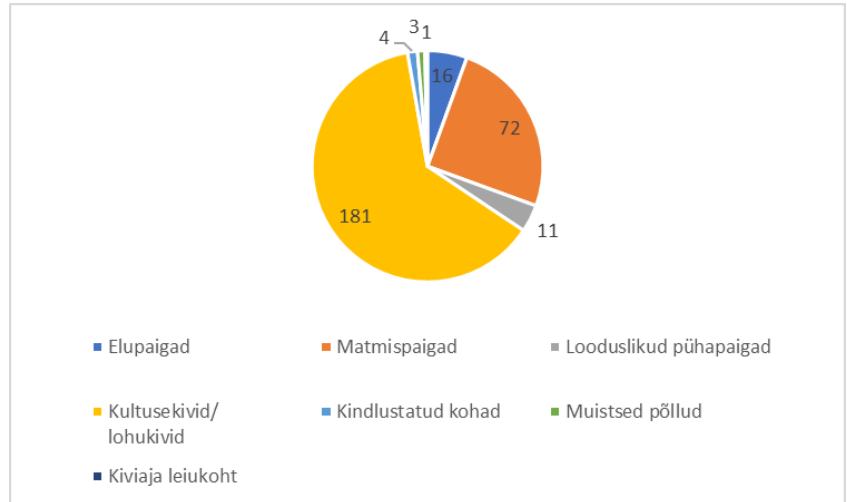
Viru-Nigula vallas on 2021. aasta detsembri seisuga riigi kaitse all 277 arheoloogiamälestist, millele lisandub 11 kultuurimälestiste registris arvel olevat muistist, mis ei ole kaitse alla veel menetletud (joonis 1, lisa 1).

Eesti Vabariigi taastamise järel 1994. aastal vastu võetud muinsuskaitseaduse järgi tuli Muinsuskaitseametil üle vaadata nõukogude ajal vabariiklikesse ja kohaliku kaitse nimekirjadesse ja nende alusel maakasutusplaanidele märgitud mälestiste seisund ning mälestise tunnuste olemasolu korral ette valmistada uued kaitsenimekirjad. Varasemate kaitsenimekirjade ülevaatus ja 1990. aastate esimesel poolel avastatud muististe andmete kontrollimine jõudis lõpule 1997.-1998. aastal, kui kultuuriministri määrustega võeti muistised (taas) riigi kaitse alla.

Arheoloogilisi objekte avastatakse maastikul pidevalt juurde, kuid kaitse alla jõutakse neist võtta vaid vähesed.

Kõige rohkem on riikliku kaitse alla Viru-Nigula vallas võetud kultusekive (181, millest 10 on arvel ja ei ole veel kaitse alla menetletud), matmispaikasad (72) ning elupaikasad (16). Nendele lisandub 11 looduslikku pühapaika, neli kindlustatud kohta, kolm muistset põldu (millest üks on arvel) ning üks kiviaja leiukoht (vt lisa 1; tabel 1).

Mälestise tüüp	Arv
Elupaigad	16
Matmispaigad	72
Looduslikud pühapaigad	11
Kultusekivid/ lohukivid	181
Kindlustatud kohad	4
Muistsed põllud	3
Kiviaja leiukoht	1

Tabel 1. Viru-Nigula valla arheoloogiamälestised tüübiti.

Planeerimisel arheoloogiapärandiga, sh ka ajalooliste looduslike pühapaikadega arvestamise hõlbustamiseks on maakasutusega seotud soovitatavad tegevused mälestistel ja meetmed maakasutuse negatiivse mõju leevendamiseks koondatud tabelisse (vt lisa 2). Mälestised on rühmitatud liigi kaupa (kindlustatud kohad, elupaigad, matmispaigad, pühapaigad, töö- ja suhtluspaigad).

Mälestistel ja nende kaitsevööndites tegutsemisel tuleb lähtuda muinsuskaitseasutusest ning töid kavandades küsida tingimusi Muinsuskaitseametilt. Tabelis esitatud tegevused ja leevendusmeetmed on soovituslikud, kuid neid järgides on kõige paremini tagatud mälestiste säilimine maastiku ajalise mitmekihilisuse näitajana ning arheoloogilise kultuurikihi teabemahukus ajalooallikana.

Mälestistel ja kaitsevööndites ei ole maa senine sihtotstarbeline kasutus üldjuhul keelatud, kuid võimaliku arheoloogilise kultuurikihi säilimise ja väljakujunenud ajaloolise miljöö tagamiseks tuleb neil aladel arvestada seadusest tulenevate kitsendustega. Maakasutuse piirangud sõltuvad mälestise olemusest ja tüübist, arheoloogiamälestistel on kitsendused seotud kaeve- ja muude pinnasetöödega, samuti raietöödega, sest nende tegevuste käigus on oht kahjustada mälestise arheoloogilist kultuurikihti (pinnast) või mälestisele omast keskkonda. Reeglina on suurema ulatusega mälestistel (nt asulakohad) võimalik maa aktiivsem kasutus (nt maaharimine), väiksematel objektidel (kivikalmed, kääpad, kivid, kalmistud) passiivsem kasutus (heinamaa, karjamaa, metsamaa). Lisaks muinsuskaitse väärtustele võimaldavad arheoloogiamälestised aktiivse põllumajanduse piirkondades tagada suurte põllumassiivide liigendatust, mis on oluline ökoloogilise mitmekesisuse ja elurikkuse säilimiseks.

Viru-Nigula valla arheoloogiatundlike alade analüüs

Info arheoloogiliste leiukohtade ja uute muististe kohta on ajas pidevalt täienev ja uuenev. Igal aastal avastatakse uusi kohti, mis seni ei olnud teada ning teadmised meie varasema ajaloo kohta muutuvad järjest paremaks. Arheoloogiapärand on ainus allikas, mille kaudu saame teavet aja kohta, mil puudusid kirjalikud allikad, samuti on arheoloogilised allikad oluliseks täienduseks kirjalikele allikatele, st keskaja ja uusaja uurimisele. Mida vanem aeg, seda vähem on meieni jõudnud inimtegevuse jälgi, samuti nõuab erialateadmisi nende ära tundmine.

Kiviaja küttide-kalurite-korilaste asustus koondus peamiselt veekogude (järved, jõed, mererand) kallastele, mistõttu tuleb sellistel aladel kaevetöid tehes arvestada kunagiste elupaikade avastamise võimalusega. Kiviaja asustusjäljed on raskesti ära tuntavad, sest sageli viitavad kunagisele asula- või laagripaigale vaid 1-5 cm suurused töödeldud või töötlemata kivikillud, luutükid ja kergesti purunevad savinõude katkendid.

Kiviaja lõpul alguse saanud viljelusmajanduslikule elulaadile mindi Eestis valdavalt üle pronksiaja jooksul, mil elanikkond muutus järk-järgult suhteliselt paikseks. Pronksi- ja varase rauaaja asustus oli arvatavasti väga hajus, üksiktaluline, ehitised puidust. Sellised rajatised ei jäta maapinda püsivaid jälgi, mistõttu on neid elupaiku väga raske avastada – jälgedeks võivadki olla vaid põlenud kivipurd, savinõude killud ja loomaluude tükid.

Rauaaja jooksul asustuspilt muutus, tekkisid suuremad külad koos neid ümbritsevate põlispõldudega. Need külad on sageli kasutusel veel tänapäevalgi, mistõttu toona tekkinud arheoloogiline kultuurikiht pole kuigi hästi säilinud: pidevalt on ehitatud uusi maju, mõne talu mahajätmisel on see põlluks küntud jne. Samas võib kuskil maapõues künnikihi all olla säilinud kunagisi hoonepõhju, koldeasemeid, ära visatud või kaotsi läinud esemeid, kurjade aegade eest maasse peidetud väärtvara. Keskaja ja uusaja jooksul on asustus laienenud, mõisate rajamise käigus on pidanud talud ja külad nii mitmeski paigas nihkuma paremate põllumaade äärealadele.

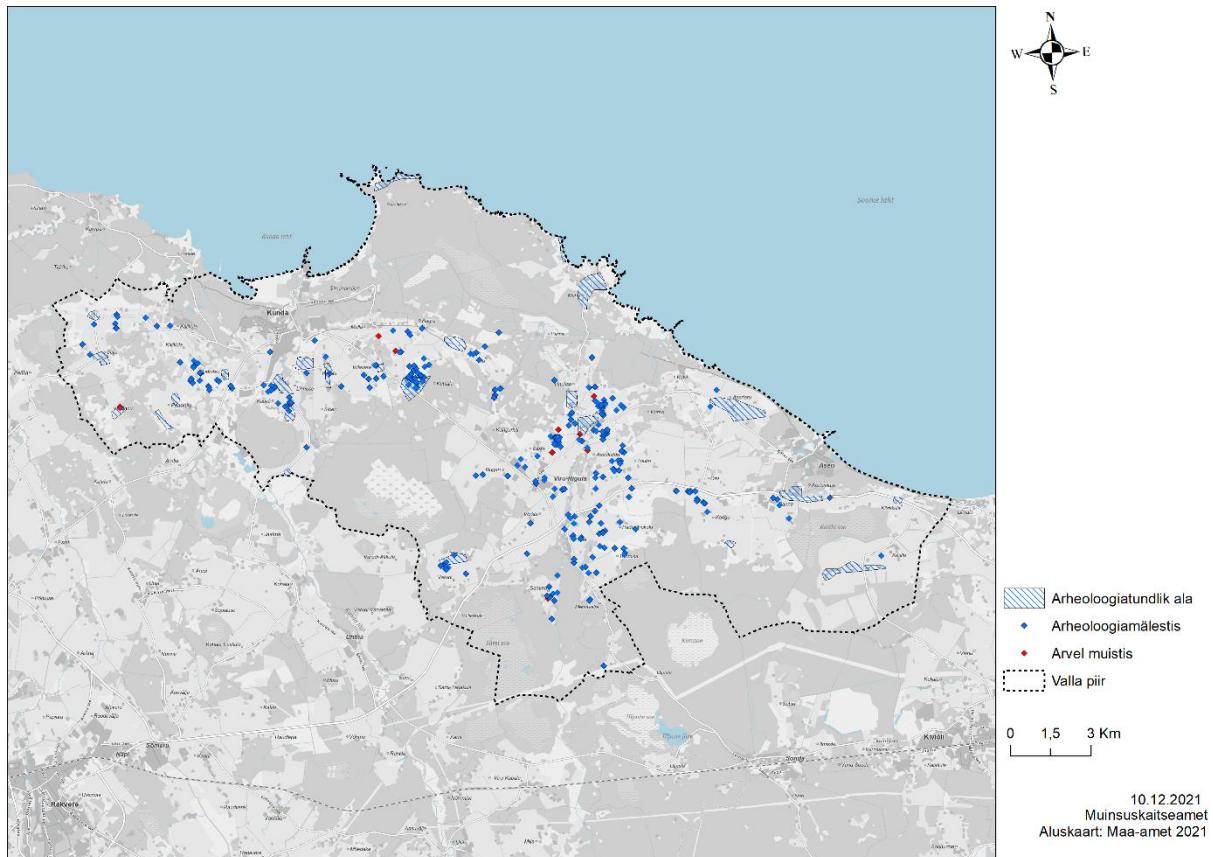
Inimese elupaikadega on alati tihedalt seotud ka matmispaigad. Matusekombestik on aastatuhandete jooksul olnud väga erinev: oma kodakondseid on maetud eri asendites (siruli, kägaras) maahaudadesse, millest maa peale püsivaid jälgi ei jää; pronksiajast saadik on rajatud ka maapealsete rajatistega kalmeid: kividest (kivikalmed) ja pinnasest (kääpad). Surnuid on nii põletatud, kui ka laibana maetud. Keskajal sai ristiusu vastu võtmisel valdavaks kristlik matusekombestik, kuid püsima jäid külakalmistud – kõiki surnuid ei viidud kihelkonnakirikute juurde kalmistule. Seetõttu on oluline tähele panna vanade külade läheduses olevaid liivaseid künkaid, sest need võivad olla olnud kunagi kasutusel matmispaikadena.

Andmestik

Viru-Nigula valla arheoloogiatundlike alade prognoos põhineb järgmiste allikate analüüsil: Tartu Ülikooli arheoloogilise ja pärimusliku kohainfo andmebaasis registreeritud teated,

hobiotsijate otsinguaruannetes edastatud leiuinfo¹, info külade esmamainimise kohta² ning Maa-ameti geoportaalil kätte saadavad ajaloolised kaardid³. Muinsuskaitseamet teostab järjest ajalooliste looduslike pühapaikade inventuuri, uue info selgudes edastatakse see vallale.

Üks olulisemaid allikaid, kuhu on koondatud info mitte kaitse all olevate arheoloogiliste muististe kohta on Tartu Ülikooli arheoloogilise ja pärimusliku kohainfo andmebaas. Lisaks juba kaitse all olevatele mälestistele on andmebaasis teateid mitmete muinas- ja keskaegsete asulakohtade ning arheoloogiliste leiupaikade, matmispaikade, kirikuasemete ja looduslike pühapaikade kohta. Paljusid kohti pole arheoloogid maastikul jõudnud veel uurida ega piiritleda, seetõttu pole suur osa nendest mälestist nimekirja jõudnud.

Joonis 2. Viru-Nigula valla arheoloogiatundlikud alad.

Eesti kohanimeraamatu andmeil on Viru-Nigula valla varaseimate külade esmamainimine juba 13. sajandi esimesest poolest. Mitmete külade esmamainimine allikates on toimunud ka 15. ja 16. sajandi dokumentides, enamasti seoses maade jagamisega. Paljusid külasid on mainitud esmakordselt ka 18., 19. ja 20. sajandil. Arheoloogiapärandi prognoosimisel võetakse arvesse esmajoones külad, mille esmamainimine jääb 13.–17. sajandisse.

1 Informatsioon Muinsuskaitseametis

2 Eesti kohanimeraamat <https://www.eki.ee/dict/knr/>

3 peamiselt Schmidt Eestimaa / Rückeri Liivimaa aluskaardid (XIX saj. / 1884)

Alates 2011. aastast on Viru-Nigula vallast Muinsuskaitseametini jõudnud hobiotsijate leide, mille hulgas on esemeid või nende katkeid varasest metalliajast kuni uusajani. Lisaks leidudele on arheoloogiapärandi prognoosimise mõttes oluline info ka see, kus hobiotsijad otsimas käivad. 1. maist 2019. aastal peavad hobiotsijad oma otsingule minekust saatma Muinsuskaitseametile teavituse – otsinguteateid on sellest ajast alates Viru-Nigula vallast saadetud enam kui 100.

Ülal kirjeldatud andmeid arvesse võttes kanti kaardile 25 suuremat või väiksemat piirkonda (joonis 2), mille kohta on registreeritud erinevaid arheoloogiateateid ning uute muististe avastamise tõenäosus on suur.

Arheoloogiatundlike alade prognoosist tulenevad ettepanekud üldplaneeringule

Osad arheoloogiamälestised on maa peal nähtavad (kivikalmed, kääpad, linnused jmt), samas kui teisi (nt asulakohad, maa-alused kalmistud jmt) ei ole võimalik pelgalt vaatluse põhjal maastikust eristada. Arheoloogiamälestiste iseloomulikuks tunnuseks on arheoloogiline kultuurikiht, mis maapiirkondades on enamasti äärmiselt õhuke (keskmiselt 10-50 cm) ja asetseb kohe huumuskihi all. Arheoloogiapärand ei sega üldjuhul inimeste igapäevaelu, sest tavapäraste tegevuste käigus ei kaevata künnikihist sügavamale, mistõttu ei sattuta ka kohal ladestunud ja tänini säilinud arheoloogilistele kihtidele. Kui aga mõnes paigas kavandatakse suuremat ehitustööd või kaevandamist, siis maastik muutub pöördumatult ja aastasadade jooksul ladestunud pinnasekihid hävivad või pööratakse segamini.

Tuginedes nii kaitsealustele mälestistele, varasemalt teada olevale infole mitte kaitse all olevatest objektidest ning asjaolule, et arheoloogide, hobiotsijate ja koduloohuviliste inimeste tegevus toob igal aastal juurde uut infot arheoloogiliste paikade kohta, mida ei jõuta kaitse alla võtta, tuleb riigil ja kohalikul omavalitsusel arheoloogiapärandi hävimise vältimiseks tagada meetmed selle kaitseks (MuKS § 76 lg 1).

Muinsuskaitseameti poolt tehtava arheoloogiatundlike alade analüüsi abil on võimalik vähendada arheoloogiapärandi hävimise riski ehitustegevust kavandatavates kohtades, kuid arvestada tuleb sellega, et seni avastamata ja prognoosimata muistised võib välja tulla ka väljaspool mälestisi ja arheoloogiatundlike alasid. Seetõttu tuleb:

1) KMH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul kui KMH nõudest loobutakse) alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (MuKSi § 31 lg 3);

2) prognoositud arheoloogiatundlikel aladel (45 kohta) tuleb kohalikul omavalitsusel küsida planeeringu või ehitise kavandamisel Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta, kui:

- **algatatakse detailplaneeringut;**
- **ehitiste alla jääva kaevatava ala pindala on enam kui 500 m².**

Lisaks tuleb nii üldplaneeringus esitatud arheoloogiatundlikel aladel kui ka mujal arheoloogiapärandi avastamisel tagada arheoloogiapärandi kaitseks muinsuskaitseaduses ette nähtud tegevused (vt § 31). Üldplaneeringu kaardil on esitatud arheoloogiatundlikud alad 2021.

Muinsuskaitseamet

aasta seisuga, kuhu planeeringu või ehitise kavandamisel tuleb kohalikul omavalitsusel küsida Muinsuskaitseameti arvamust arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta.

Kuna nimetatud info on ajas täienev, siis edaspidi on kavas arheoloogiatundlike alade ajakohast infot kajastada loodavas Muinsuskaitseameti veebirakenduses.

Muinsuskaitseamet

LISA 1. Viru-Nigula valla arheoloogiamälestised ning nende kaitse alla võtmise otsused/määrused.
Kultuurimälestiste registris arvel olevad muistised on lisatud nimekirja lõppu tähisega A.

Nr	Nimi	Kaitse alla võetud	Määrus/otsus	Kaitse all 1925-1940
5809	Viru-Nigula kirikuaed	21.12.1989	<i>Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421</i>	
8943	Kultusekivi			
8944	Kultusekivi			
8945	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
8946	Asulakoht	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8947	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8948	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8949	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8950	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8951	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8952	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8953	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8954	Kultusekivi	22.07.1980	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 130	
8955	Kultusekivi			
8956	Kultusekivi			
8957	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	

Muinsuskaitseamet

8958	Asulakoht	20.03.1984	Kohtla-Järve rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 44	
8959	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
8960	Kivikalme "Kalmuvare"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
8961	Kivikalme "Türgivare"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10289	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10290	Ohverdamiskoht "Kunda Hiimägi"	21.12.1989	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421	
10672	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10673	Kivikalme	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10674	Kivikalme "Kalmuvare"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10675	Kivikalme "Veskiküngas"	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10676	Kultusekivi	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10677	Kultusekivi	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10678	Kultusekivi	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10679	Linnus "Keldrimägi"	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10680	Ohverdamiskoht "Hiimägi"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg-kaart
10681	Ohverdamiskoht "Taara tammik", "Tammenõmm"	21.12.1989	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421	
10682	Ohvriallikas	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10683	Ohvrikivi "Elukivi"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg-kaart
10684	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	

Muinsuskaitseamet

10685	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10686	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10687	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10688	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10689	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10690	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10691	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10692	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10693	Asulakoht			
10694	Kivikalme	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10695	Kivikalme	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10696	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10697	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10698	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10699	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10700	Muistsed põllud	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10701	Asulakoht	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	

Muinsuskaitseamet

10702	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10703	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10704	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10705	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10706	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10707	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10708	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10709	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10710	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg- kaart
10711	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10712	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10713	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10714	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10715	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10716	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10717	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10718	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10719	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	

Muinsuskaitseamet

10720	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10721	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10722	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10723	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10724	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10725	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10726	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10727	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10728	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10729	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10730	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10731	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10732	Kultusekivi	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10733	Kultusekivi	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10734	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10735	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10736	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	

Muinsuskaitseamet

10737	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10738	Linnus "Koila linnamägi"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg- kaart
10739	Ohvriallikas "Linnamäe allikas"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10740	Ohvriallikas "Lähtoru allikas"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg- kaart
10741	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10742	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10743	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10744	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10745	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10746	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10747	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10748	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10749	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10750	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10751	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10752	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	

Muinsuskaitseamet

10753	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10754	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10755	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10756	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10757	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10758	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10759	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10760	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10761	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10762	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10763	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10764	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10765	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10766	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10767	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	

Muinsuskaitseamet

10768	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10769	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10770	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10771	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10772	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10773	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10774	Muistsed põllud			
10775	Asulakoht	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10776	Kiviaja asulakoht "Lammasmägi"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10777	Kiviaja esemete leiukoht	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg- kaart
10778	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10779	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10780	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10781	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10782	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10783	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10784	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	

Muinsuskaitseamet

10785	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10786	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10787	Kultusekivi "Mustkivi"	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10788	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10789	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10790	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10791	Kultusekivi	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10792	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10793	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10794	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10795	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10796	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10797	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10798	Kivikalme	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10799	Kivikalme	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10800	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10801	Asulakoht	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	

Muinsuskaitseamet

10802	Asulakoht	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10803	Asulakoht	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10804	Kalmistu	21.12.1989	<i>Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421</i>	
10805	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10807	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10808	Kivikalme "Kalmuvare"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10809	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10810	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10811	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10812	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10813	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10814	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10815	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10816	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10817	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10818	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	

Muinsuskaitseamet

10819	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10820	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10821	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10822	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10823	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10824	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10825	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10826	Kultusekivi	14.01.1988	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10827	Linnus	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	1926, reg- kaart
10828	Linnus	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10829	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10830	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10831	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10832	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10833	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10834	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	

Muinsuskaitseamet

10835	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10836	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10837	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10838	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10839	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10840	Asulakoht	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10841	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10842	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10843	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10844	Ohvriallikas "Silmaallikas", "Paranduseveeallikas"	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10845	Lohukivi	21.12.1989	<i>Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421</i>	
10846	Kivikalme	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10847	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10848	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10849	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10850	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	

Muinsuskaitseamet

10851	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10852	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10853	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10854	Lohukivi	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10855	Lohukivi	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10856	Lohukivi "Urikivi"	01.08.1973	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 346	
10857	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10858	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10859	Lohukivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10860	Asulakoht	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10861	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10862	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10863	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10864	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10865	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10866	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	

Muinsuskaitseamet

10867	Lohukivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10868	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10869	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10870	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10871	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10872	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10873	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10874	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10875	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10876	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10877	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10878	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10879	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10880	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10881	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10882	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	

Muinsuskaitseamet

10883	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10884	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10885	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10886	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10887	Asulakoht	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10888	Kivikalme	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10889	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10890	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10891	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10892	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10894	Rahvapärimestega seotud kivi "Naiskivi"	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10895	Asulakoht	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10896	Kivikalme	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
10897	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10898	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10899	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	

Muinsuskaitseamet

10900	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10901	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10902	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10903	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10904	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10905	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10906	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10907	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10908	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10909	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10910	Kultusekivi	28.03.1978	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee korraldus nr 75-k	
10911	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10912	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10913	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10914	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	

Muinsuskaitseamet

10915	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10916	Asulakoht	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10917	Asulakoht	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10918	Kalmistu	21.12.1989	<i>Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 421</i>	
10919	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10920	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10921	Kivikalme	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10922	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10923	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10924	Kultusekivi	11.09.1980	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 183	
10925	Kultusekivi	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10926	Asulakoht	19.07.1984	Rakvere Rajooni RSN Täitevkomitee otsus nr 162	
10927	Ohverdamiskoht	31.12.1964	Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrus nr 573	
30799	Märkidega kivi			
A31126	Muistsed põllud			
A30518	Lohukivi			
A30225	Lohukivi			
A30223	Lohukivi			
A30222	Lohukivi			
A30221	Lohukivi			
A30220	Lohukivi			

Muinsuskaitseamet

A30219	Lohukivi			
A30218	Lohukivi			
A30217	Lohukivi			
A30214	Lohukivi			

Lisa. Maakasutusega seotud soovitavad tegevused mälestistel ja meetmed maakasutuse negatiivse mõju leevendamiseks.

ARHEOLOOGIAMÄLESTISED		TEGEVUSED	ASUKOHT MAASTIKUL					
LIIK	TÜÜP		METS	ROHUMAA	PÕLLUMAA	ÕUEALA	SOOSAAR/RABA	VEEKOGU
KINDLUSTATUD KOHAD	LINNUS / KINDLUSTATUD ASULA/KESKAEGNE LINNUS	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Üldjuhul kogukondlik pärandipaik, sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine. Keskaegsete linnuste puhul maapinnal nähtavate müüride konserveerimine; puude ja põõsaste kasvu piiramine, võimalusel vähemalt üks kord aastas niitmine; olemasolevate jalgradade ja linnusele juurdepääsu tagavate treppide korrashoid, infotahvlite paigaldamine ja korrashoid, vajadusel tegevuskava koostamine.					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDamISEKS	Töödel maapinna mitte kahjustamine (sh raietööd, metsamaa ettevalmistus jms); Mootorsõidukite juurdepääsu piiramine. Rekonstruktsioone, vaateid segavaid väikevorme või ehitisi linnusele ja selle põhivaatesuundadesse mitte kavandamine.					
	PELGUPAIK	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine; olemasolevate jalgradade korrashoid, infotahvlite paigaldamine ja korrashoid				Sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senine sihtotstarbeline kasutamine, sh väärtusi säilitavate erisustega arvestamine; olemasolevate jalgradade korrashoid, infotahvlite paigaldamine ja korrashoid	
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDamISEKS	Olemasoleva keskkonna säilitamine; mootorsõidukite juurdepääsu piiramine.				Olemasoleva keskkonna säilitamine; mootorsõidukite juurdepääsu piiramine.	
ELUPAIGAD	ASULAKOHT	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub	maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub; võib kasutada rohusööjate karjamaana	maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub	maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub; külaplatsina kasutamine;		
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDamISEKS	Töödel maapinna mitte kahjustamine (sh raietööd, metsamaa ettevalmistus jms)	Võib kasutada rohusööjate karjamaana	Tavapärasest künnikihist (20-30 cm) sügavamale minevate maaharimisviiside mitte kasutamine	Kui on vajadus uute ehitiste rajamiseks, tuleb kaevetööde alal tagada uuring.		
	KIVIAJA ASULAKOHT	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub; infotahvlite paigaldamine ja korrashoid.					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDamISEKS	Töödel maapinna mitte kahjustamine (sh raietööd, metsamaa ettevalmistus jms) Ehitisi mitte kavandada.			Tavapärasest künnikihist (20-30 cm) sügavamale minevaid maaharimisviise mitte kasutada. Ehitisi mitte kavandada.	Üldjuhul uusi ehitisi mitte kavandada. Kui on vajadus uute ehitiste rajamiseks, tuleb kaevetööde alal tagada uuring.	Tegevusi mitte kavandada, olemasoleva keskkonna säilitamine
	JÄRVEASULA	MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDamISEKS						Mitte teostada süvendustöid

MATMISPAIGAD	KIVIKALME / KÄÄBAS / KALMEVÄLI	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; mälestisi ümbritseva maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine; üldjuhul (kui tegemist pole kompleksmälestisega koos loodusliku pühapaigaga; märgitud tabelis eraldi) regulaarsed hooldusraied ja võsa kasvamise piiramine; soovitatav on poollooduslike koosluste taastamine; hoolduse tagamiseks võib kivistikalmete / kääbastepiirkondi kasutada väiksemate rohusööjate karjamaana; infotahvlite paigaldamine ja korrashoid, olemasolevate radade korrashoid					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDAMISEKS	Töödel maapinna mitte kahjustamine (sh raietööd, metsamaa ettevalmistus jms); tormimurdu põhjustavate tingimuste ära hoidmata. Ehitisi mitte kavandada.		Kivistikalmete / kääbastepiirkondade alal on maaharimine keelatud. Vähemalt 5 m mälestise välispiirist mitte künka. Põllutööde käigus kalme / kääpa kõrvale kive, pinnast, risu mitte kuhjata. Juba kuhjatud põllukivid võib eemaldada kaasates arheoloogi.	Uusi rajatise mälestise alale mitte kavandada		
	KALMISTU	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Üldjuhul kogukondlik pärandipaik, sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine; kui tegemist pole kompleksmälestisega koos loodusliku pühapaigaga võib teha hooldusraied ja võsa kasvu piirata, võib kasutada rohusööjate karjamaana		Kavandada kündmise lõpetamist ja kalmistu ala püsirohumaa või metsamaaks kujundamist, et vältida seni säilinud inimjäänuste ja hauapanuste edasist lõhkumist ja pinnase erodeerumist.	Maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine		
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENDAMISEKS	Uuendusraieid mälestise alal mitte kavandada, et tagada võimalikult vähene sekkumine ja kalmistu säilimine väljakujunenud metsases keskkonnas, hooldusraiet võib teha määral, mis ei kahjusta maapinda ja väljakujunenud miljööd.	Töödel maapinna mitte kahjustamine; Ehitisi mitte kavandada.	Tavapärasest künnikihist (20-30 cm) sügavamale minevaid maaharimisviise mitte kasutada. Ehitisi mitte kavandada.	Üldjuhul uusi ehitisi mitte kavandada. Kui on vajadus uute ehitiste rajamiseks, tuleb kaevetööde alal tagada uuring.		

ARHEOLOOGIAMÄLESTISED		TEGEVUSED	ASUKOHT MAASTIKUL					
LIHK	TÜÜP		METS	ROHUMAA	PÕLLUMAA	ÕUEALA	SOOSAAR/RABA	VEEKOGU
PÜHAPAIGAD	AJALOOLISED LOODUSLIKUD PÜHAPAIGAD (OHVRIKIVID, - ALLIKAD, HIIEKOHAD)	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Võimalikult vähene inimsekkumine; traditsioonilise kasutuse tagamine; üldjuhul sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; olemasolevate jalgradade korrashoid, infotahvlite paigaldamine ja korrashoid; heina, põllu- ja karjamaadel paikneva looduslike pühapaikade hoolduseks sobib kõige paremini karjatamine ja niitmine; sobib vähene võsa piiramine, et parandada mälestise külastavust; künnipõllu all olevate looduslike pühapaikade alal on soovitatav kavandada kündmise lõpetamist ja ala püsirohumaaks või metsamaaks kujundamist					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENdamISEKS	Metsase keskkonna säilitamine; ajalooliste teede mahu ja kulgemis säilitamine, uute kraavide vm rajatiste planeerimise vältimine.	Ajalooliste teede mahu ja kulgemis säilitamine, uute kraavide vm rajatiste planeerimise vältimine.	Tavapärasest künnikihist (20-30 cm) sügavamale minevaid maaharimisviise mitte kasutada. Ehitisi mitte kavandada.	Üldjuhul uusi ehitisi mitte kavandada	Metsase keskkonna säilitamine; ajalooliste teede mahu ja kulgemis säilitamine, uute kraavide vm rajatiste planeerimise vältimine.	Mitte teostada süvendustöid
	KULTUSEKIVI / LOHUKIVI	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Sobib kultuuri- ja loodusturismi objektiks; maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine; infotahvlite paigaldamine ja korrashoid; mälestiseni viivate teede korrashoid.					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENdamISEKS	Piirata puude ja põõsaste kasvu vahetult kivi läheduses, et vältida juurtest tingitud lõhkumist, huumuse kuhjumist kivile ning vaadeldavuse kadumist		Künnitegevus suunata mälestisest minimaalselt 5 m kaugusele; piirata puude ja põõsaste kasvu vahetult kivi läheduses, et vältida juurtest tingitud lõhkumist, huumuse kuhjumist kivile ning vaadeldavuse kadumist; Põllutööde käigus kultusekivi juurde põllukive, pinnast jm risu mitte kuhjata. Juba kuhjatud põllukivid võib eemaldada kaasates arheoloogi.	Piirata puude ja põõsaste kasvu vahetult kivi läheduses, et vältida juurtest tingitud lõhkumist, huumuse kuhjumist kivile ning vaadeldavuse kadumist		
TÖÖ- JA SUHTLUSPAIGAD	SADAMAKOHT / RAUASULATUSKOHT / MUISTSED PÕLLUD	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENdamISEKS			Tavapärasest künnikihist (20-30 cm) sügavamale minevaid maaharimisviise mitte kasutada. Ehitisi mitte kavandada.	Üldjuhul uusi ehitisi mitte kavandada. Kui on vajadus uute ehitiste rajamiseks, tuleb kaevetööde alal tagada uuring.		
	MUISTNE TEE / PAKKTEE	SOOVITAVAD, SOBILIKUD, VAJALIKUD	Maa senisel sihtotstarbelisel kasutamisel arheoloogilisi väärtusi säilitavate erisustega arvestamine, otsene hooldusvajadus puudub					
		MEETMED MAAKASUTUSE NEGATIIVSE MÕJU LEEVENdamISEKS	Töid tehes ei tohi maapinda kahjustada. Ehitisi ja uusi turbakaevandusi mitte kavandada. Veerežiimi mitte muuta, et orgaanilise materjali säilimiseks vajalik keskkond oleks tagatud.					